

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΘΕΜΑΤΑ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ
ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἔστι μὲν οὖν νομοθετητέον περὶ παιδείας καὶ ταύτην κοινήν ποιητέον, φανερόν· τίς δ' ἔσται ἡ παιδεία καὶ πῶς χρὴ παιδεύεσθαι, δεῖ μὴ λανθάνειν. Νῦν γὰρ ἀμφισβητεῖται περὶ τῶν ἔργων. Οὐ γὰρ ταῦτά πάντες ὑπολαμβάνουσι δεῖν μανθάνειν τοὺς νέους οὔτε πρὸς ἀρετὴν οὔτε πρὸς τὸν βίον τὸν ἄριστον, οὐδὲ φανερόν· πότερον πρὸς τὴν διάνοιαν πρέπει μᾶλλον ἢ πρὸς τὸ τῆς ψυχῆς ἦθος· ἔκ τε τῆς ἐμποδῶν παιδείας ταραχώδης ἢ σκέψις καὶ δῆλον οὐδὲν πότερον ἀσκεῖν δεῖ τὰ χρήσιμα πρὸς τὸν βίον ἢ τὰ τείνοντα πρὸς ἀρετὴν ἢ τὰ περιττά (πάντα γὰρ εἴληφε ταῦτα κριτὰς τινάς)· περὶ τε τῶν πρὸς ἀρετὴν οὐθέν ἐστιν ὁμολογούμενον (καὶ γὰρ τὴν ἀρετὴν οὐ τὴν αὐτὴν εὐθὺς πάντες τιμῶσιν, ὥστ' εὐλόγως διαφέρονται καὶ πρὸς τὴν ἀσκησιν αὐτῆς). Ἔστι μὲν οὖν τὰ ἀναγκαῖα δεῖ διδάσκεσθαι τῶν χρησίμων, οὐκ ἄδηλον· ὅτι δὲ οὐ πάντα, διηρημένων τῶν τε ἐλευθερίων ἔργων καὶ τῶν ἀνελευθερίων φανερόν, καὶ ὅτι τῶν τοιούτων δεῖ μετέχειν ὅσα τῶν χρησίμων ποιήσει τὸν μετέχοντα μὴ βάνουσον. Βάνουσον δ' ἔργον εἶναι δεῖ τοῦτο νομίζειν καὶ τέχνην ταύτην καὶ μάθησιν, ὅσαι πρὸς τὰς χρήσεις καὶ τὰς πράξεις τὰς τῆς ἀρετῆς ἄχρηστον ἀπεργάζονται τὸ σῶμα τῶν ἐλευθέρων ἢ τὴν διάνοιαν.

Αριστοτέλους ἸΠολιτικά᾽Ἐ2, 1 – 4

1. Να μεταφραστεί το απόσπασμα «Οὐ γὰρ ταῦτά πάντες ... πρὸς τὴν ἀσκησιν αὐτῆς». **Μονάδες 10**
2. Ποια ερωτήματα θέτει ο Αριστοτέλης ως προς τους στόχους της παιδείας και πῶς ανταποκρίνεται σ' αυτά η «ἐμποδῶν παιδεία»; **Μονάδες 10**
3. Ποια παιδεία θεωρεῖται ἀπὸ τὸν Αριστοτέλη ἀνάξια τοῦ ἐλεύθερου πολίτη σύμφωνα με τὰ δεδομένα τοῦ κειμένου; **Μονάδες 10**
4. Με βάση το ἀκόλουθο ἀπόσπασμα να ἀναφέρετε πῶς ο Αριστοτέλης φτάνει στο συμπέρασμα «Ἔστι μὲν οὖν νομοθετητέον περὶ παιδείας καὶ ταύτην κοινήν ποιητέον, φανερόν» και γιατί θεωρεῖ τὴν παιδεία πολιτικό ζήτημα.

Κανείς, νομίζω, δεν ἔχει ἀμφιβολία ὅτι εἶναι ὑποχρέωση τοῦ νομοθέτη να ἀσχοληθεῖ πολὺ σοβαρὰ με τὸ θέμα τῆς παιδείας τῶν νέων· εἶναι κάτι που ἀν παραμεληθεῖ στις πόλεις, βλάπτει πρὶν ἀπ' ὅλα τὸ ἴδιο τὸ πολίτευμά τους, ἀφοῦ οἱ νέοι πρέπει να παίρνουν μὴ μὴ μορφωσὴ ταιριαστὴ με τὸ πολίτευμα τῆς πόλης τους. ... Καθὼς, ἐξάλλου, οἱ πολῖτες μίας πόλης ἔχουν να ἐπιτελέσουν σαν σύνολο ἕναν σκοπὸ, εἶναι φανερό ὅτι και ἡ παιδεία πρέπει να εἶναι μία και ἡ ἴδια για ὅλους, και ἡ φροντίδα γι' αὐτὴν πρέπει να ἀνήκει στο δημόσιο και ὄχι να ἀφήνεται στην ἀτομικὴ πρωτοβουλία... Και, φυσικά, κανείς πολίτης δεν πρέπει να πιστεύει ὅτι ἀνήκει στον εαυτὸ του, ἀλλὰ, ἀντίθετα, ὅτι ὅλοι οἱ πολῖτες ἀνήκουν στην πόλη· ὁ καθένας δεν εἶναι παρά ἕνα μὴριο τῆς πόλης, και ἡ φροντίδα για τὸ κάθε ξεχωριστό μὴριο πρέπει να γίνεται σε ἀπόλυτο συνταίριασμα με τὴ φροντίδα για τὸ σύνολο.

Μονάδες 10

5. Να βρεῖτε μέσα ἀπὸ τὸ ἀρχαιοελληνικό κείμενο μίαν λέξη ἐτυμολογικά συγγενὴ με τις παρακάτω λέξεις τῆς νέας ἐλληνικῆς : υπερήφανος, λησμονιά, ἀπόβαση ὄργανο, λάφυρο, εὐνοϊκός, σκοπός, φιλόζωος, ἐπέκταση, φορεῖο. **Μονάδες 10**
6. Να ἀναφέρετε τὴ φιλοσοφικὴ δραστηριότητα τοῦ Αριστοτέλη κατὰ τὴ δευτέρη παραμονὴ του στην Αθήνα. **Μονάδες 10**

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐχων γάρ Θησεύς βασιλείαν ἀσφαλεστάτην καί μεγίστην, ἐν ἧ πολλά καί καλά διαπεπραγμένος ἦν καί κατὰ πόλεμον καί περί διοίκησιν τῆς πόλεως, ἅπαντα ταῦθ' ὑπερεῖδεν, καί μᾶλλον εἶλετο τὴν δόξαν τὴν ἀπὸ τῶν πόνων καί τῶν ἀγώνων εἰς ἅπαντα τὸν χρόνον μνημονευθησομένην ἢ τὴν ῥαθυμίαν καί τὴν εὐδαιμονίαν τὴν διὰ τὴν βασιλείαν ἐν τῷ παρόντι γιγνομένην. Καί ταῦτ' ἐπραξεν, οὐκ ἐπειδὴ πρεσβύτερος γενόμενος ἀπολελαυκῶς ἦν τῶν ἀγαθῶν τῶν παρόντων, ἀλλ' ἀκμάζων τὴν μὲν πόλιν, ὡς λέγεται, διοικεῖν τῷ πλήθει παρέδωκεν, αὐτός δ' ὑπὲρ ταύτης τε καί τῶν ἄλλων Ἑλλήνων διετέλει κινδυνεύων.

Ἰσοκράτους, Παναθηναϊκός, 128-129

Λεξιλόγιο

διαπράττομαι : πετυχαίνω, κατορθώνω, αποπερατώνω

ῥαθυμία : αδιαφορία, σκνηρία, αμεριμνησία

πρεσβύτης : γέρος

ἀκμάζω : είμαι ακμαίος, ισχυρός

διατελέω-ῶ : εξακολουθῶ να...

Παρατηρήσεις

1. Να μεταφραστεί το κείμενο **Μονάδες 20**
2. Να αναγνωριστούν συντακτικά οι υπογραμμισμένοι ὀροι **Μονάδες 5**
3. α) "τὴν γιγνομένην, γενόμενος, ἀκμάζων " : Να αναλυθοῦν οι μετοχές στις ἀντίστοιχες προτάσεις **Μονάδες 3**

β) Να αναγνωριστοῦν πλήρως συντακτικά οι προτάσεις που ἔχουν τα ρήματα "ἀπολελαυκῶς ἦν, παρέδωκεν"

Μονάδες 2

4. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους :
 - **μεγίστην** : τους ἄλλους βαθμούς του επιθέτου καθώς και τους βαθμούς του επιρρήματος
 - **διαπεπραγμένος ἦν** : το γ' ενικό πρόσωπο της προστακτικής του παρακειμένου στην ίδια φωνή
 - **διοίκησιν** : τη δοτική του πληθυντικού αριθμού
 - **ἅπαντα** : τη γενική του ενικού αριθμού στο θηλυκό γένος
 - **εἶλετο** : το β' ενικό πρόσωπο της προστακτικής του ίδιου χρόνου στην ίδια φωνή
 - **παρόντι** : τη δοτική του ενικού αριθμού στο θηλυκό γένος
 - **ἀπολελαυκῶς ἦν** : το γ' ενικό πρόσωπο της οριστικής του μέλλοντα
 - **διοικεῖν** : το β' πληθυντικό πρόσωπο της προστακτικής του ίδιου χρόνου στην ίδια φωνή
 - **παρέδωκεν** : το α' πληθυντικό πρόσωπο της ευκτικής του ίδιου χρόνου στην ίδια φωνή
 - **ταύτης** : την ονομαστική του πληθυντικού αριθμού στο ίδιο γένος

Μονάδες 10

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ : ΠΑΓΟΥΝΗΣ Σ. – ΠΑΤΣΙΑΣ Β. – ΚΩΤΙΤΣΑ Κ.